

образної конотації [4, с. 536]. Наприклад, у вислові *I'll get back to you later*. У цьому випадку всі слова можна розуміти прямо, однак у слово *get* можна вкладати різні значення: зв'язатися, поговорити, прийти і т.д. Таким чином наведений вираз набуває ідіоматичного відтінку.

Розглянувши визначення поняття «ідіома» різних науковців, ми робитимемо висновок, що це стійке образне висловлювання, яке неможливо пояснити, виходячи з лексичних значень його складників, воно семантично неподільне та зрозуміле лише носіям мови.

Література:

1. Логан П. С. Фразеология английского языка. Москва: Печатный Двор, 1959, с. 10.
2. Bhalla J. The idiotic joys of idioms, August 2009. URL: <https://www.theguardian.com/books/booksblog/2009/aug/05/idiotic-joys-idioms> (дата звернення 20.11.2021).
3. Fraser, B. Idioms within a transformational grammar', *Foundations of Language*, 6: 1970, pp. 22-42.
4. McArthur T. *The Oxford companion to the English language*: 2 ed. Oxford: Oxford University Press, 2018, p. 536.
5. Noorolhoda S., Fotovatnia Z. Idiom Taxonomies and Idiom Comprehension: Implications for English Teachers, *Theory and Practice in Language Studies*, Vol. 1, No. 9, 2011, pp. 1231-1232.
6. Saeed, J. *Semantics*: 2 ed. Oxford: Black well Publishing Limited, 2003, p. 25.
7. Thyab R. A. The Necessity of idiomatic expressions to English Language learners, July 2016. URL: <https://academicjournals.org/journal/IJEL/article-full-text/491715A59142> (дата звернення 20.11.2021).

Тугай О. М.,

*доктор філософії з філології,
старший викладач кафедри германської філології
Київського університету імені Бориса Грінченка*

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕСИВНИХ КОН'ЮНКТИВ У ГЕРМАНСЬКИХ МОВАХ В ДІАХРОНІЇ

У нашому дослідженні схарактеризовано реалізацію концесивних кон'юнктив у субординативних клаузах-концесивах ('*consession clauses*' – реченнях поступки) в германських мовах (англійська, німецька, ісландська) давньо-, середньо-, ранньомовного періодів (VII-XVII століття). У цих мовах концесивні кон'юнкти функціонували як маркери підрядного зв'язку на різних позиційних рівнях речень поступки в залежності від їхньої семантики.

В історичній германістиці діяхронні дослідження ґрунтуються на реграматизації та реінтерпретації мовних зрушень в лінгвальних системах споріднених мов загалом в еволюційному поступі їхніх змін [2].

У дискурсі сучасної англійської мови відбуваються фундаментальні дослідження концесивних конструкцій в типологічному, семантичному, прагматичному аспектах [10]. Морфологічно-синтаксичні ознаки адвербіальних концесивних клауз різних мов світу засвідчено у площині синхронного аналізу [3]. Проте, функціонування концесивних кон'юнктив як маркерів підрядного зв'язку в реченнях поступки у діяхронії ще не отримало свого розвитку в германських мовах, що і є певною лакуною сучасних історичних досліджень.

У традиційній германістиці, під терміном «кон'юнкти» розуміють такі сполучники на кшталт «хоча», «поки», «навіть якщо», які пов'язують матричну та субординативну клаузи у складних реченнях поступки із уведенням останньої в структуру цього речення для її маркування напевному функціональному рівні. В історичному розвитку мов, концесивний маркер набуває нових та втрачає старі функціональні, семантичні функції за умови формування суміжних або прилеглих категорій на різних семантичних рівнях ієрархії речення [3, с. 37-131].

Засвідчено, що у досліджуваних германських мовах семантична актуалізація концесивних кон'юнктив відбувалася на рівні поєднувальних сполучників *peah / thoh / þōt / doh / ob / wiewol / although / though* (хоча) у різних напрямках маркування субординативної клаузи, де концесивні сполучники уводили підрядне речення в ініціальній, медіальній, кінцевій позиціях.

Давній період германських мов (VII-XI ст.): (1) дн.-англ. *'Nat he þara goda þæt he me ongear slea, rand geheawe, þeah ðe he rof sie niþgeweorca,' – 'He has no idea of the arts of war, of shield or sword-play, although he does possess a wild strength' ('Beowulf', lines 681-683) [5, с. 46-47]. (2) дн.-в.-нім. *'Thoh erbarmes got, Uisser alla thia not, Hiezher Hluduigan. Tharot sar ritan: 'Hluduig, kuning min, Hilph minan liutin! Heigun sa Northman Harto biduungan'. – 'Doch Gott war [auch] voll Erbarmen, er kannte ja ganz die gefährliche Lage, und so gebot er Ludwig, ohne Zögern dorthin zu reiten: 'Ludwig, mein König, hilf du meinen Leuten! Die Normannen haben sie so sehr bedrängt'.* – «Хоча Бог був [також] сповнений милосердя, він дуже добре знав небезпечну ситуацію, і тому наказав Людвігу без вагань їхати туди: «Людвіге, мій королю, допоможи моєму народу! Нормани так жорстко притиснули їх» (*'Das Ludwigslied'*) [4]. (3) дн.-ісл. *'At augabragði skala maþr annan hafa, þōt til kynnis komi; margr þā frōþr þykkisk, ef hann freginn esat, ok nāi hann þurffjallr þruma'. – 'In mockery no one a man shall hold, Although he fare to the feast; Wise seems one oft, if nought he is asked, And safely he sits dry-skinned ('Poetic Edda', 'Hovamol' (The Ballad of the High One), Verse 30) [6, с. 55].**

Середній період германських мов (XII-XIV ст.): (4) ср.-англ. *Melibee: 'And therfore me thynketh men oghten nat repreve me, though I putte me in a litel peril for to venge me, and though I do a greet excesse; that is to seyn, that I venge oon outrage by another' (Chaucer 'The Tale of Melibeus') [7, с. 421]. (5) ср.-в.-н. *'Unt wildu niht erwinden', sprach der kunec dô, 'sô bin ich dîns willen wêrlîchen vrô und wil dirz helfen enden, sô ich aller beste kan. doch hât der kunec Gunther vil manegen hôchferten man'. – 'Wenn Du also nicht davon ablassen willst', erwiderte da der König, 'so freue ich mich wahrlich über Deinen Entschluss, und ich will Dir helfen, das Ziel zu erreichen, so gut ich kann. Doch König Gunther hat viele stolze Gefolgsleute'. – «Тожякщо ти не хочеш відпускати це», відповів той королю, «Я дуже радий вашому рішенню, і я хочу допомогти вам досягти вашої мети, як можу. Хоча король Гюнтер має багато гордих послідовників» (*'Das Nibelungenlied'*) [9, с. 20-21].**

Ранньоновий період германських мов (XV-XVII ст.): (6) рн.-н.-англ. *Second Senator: 'And mine, two hundred: But though they jump not on a just account, As in these cases, where the aim reports, 'Tis oft with difference – yet do they all confirm A Turkish fleet, and bearing up to Cyprus' (Shakespeare 'Othello' i, iii) [8, с. 1817]. (7) рн.-в.-нім. *'Sie müssen hâeren worheit all Ob es jnn joch nit wol gefall Wiewol Terencius spricht / das Wer worheit sag / verdienet haß'. – 'Sie müssen hören Wahrheit Alle, Ob ihnen es auch nicht gefalle. Wiewohl Terentius saget, daß Wer Wahrheit spricht, erlanget Haß'. – «Ви повинні почути всю правду, хоча їм це теж не подобається. Хоча Терентій так каже, ті, хто говорить правду, отримують ненависть» (*'Das Narrenschiff'*) [1].**

Перспективи подальших розробок вбачаємо у висвітленні комунікативних та функціональних аспектів адвербіальних концесивних клауз та концесивних кон'юнктиву

синхронній та діяхронній площинах германських мов.

Література:

1. Brant, Sebastian. Das Narrenschiff. Basel, Switzerland: Johann Bergmann, de Olpe, 1494. 164 p.
2. Bunyatova, I. Elimination of grammatical redundancy in the history of English: The case of negative constructions. In *Studies in Linguistics, Anglophone Literature and Cultures: Studies in the Evolution of the English Language*. Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Warszawa, Wien: Peter Lang, 2021. Vol. 32. P. 97-109.
3. Crevels E. I. Concession. A typological study. PhD thesis. Amsterdam: University of Amsterdam, 2000. 191 p.
4. Das Ludwigslied. Electronic online recourse. Available at: https://sourcebook.stanford.edu/sites/all/modules/custom/vm/VersioningMachine/texts/lay_ludwig.html
5. Heaney, S. (trans.). Beowulf: A new verse translation. New York – London: W.W. Norton & Company, 2000. 221 p.
6. Hildebrand, K., Gering, H. & Bellows, H. A. Poetic Edda. Old Norse – English diglot. Melbourne: Australia, 2011. 761 p.
7. Hutchins, R. M. (eds.). Troilus and Cressida and the Canterbury tales by Geoffrey Chaucer. With modern English versions of both works. In *Great books of the western world*. Chicago – Manila: Encyclopaedia Britannica, 1952. Vol. 22. 550 p.
8. Rowse, A. L. (ed.). The annotated Shakespeare: Three volumes in one illustrated: the comedies, the histories, sonnets, and other poems, the tragedies and romances. New York: Greenwich House, 1988. 2479 p.
9. Schulze, von Ursula & Grosse, Siegfried. Das Nibelungenlied. Mittelhochdeutsch / Neuhochdeutsch. Stuttgart, Deutschland: Reclams Universal-Bibliothek, 2011. 25 p.
10. Schützler, O. Although-constructions in varieties of English. In *World Englishes*. New York: John Wiley & Sons Ltd., 2020. Vol. 39. P. 443-461.